

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

SAB390

Predefinert informasjon

Startdato:	03-05-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Sluttdato:	15-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
Flowkode:	203 SAB390 1 O 2023 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	230
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Tilknytningsstiler gjennom tre generasjoner: En litteraturstudie om hvordan foreldre og besteforeldres tilknytning påvirker fremtidige generasjoner.
Antall ord *:	7991

Sett hake dersom Ja Egenerklæring *: Ja
besvarelsen kan brukes inneholder besvarelsen Nei
som eksempel i konfidensielt
undervisning?: materiale?:

Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenaun: (Anonymisert)
Gruppennummer: 90
Andre medlemmer i Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe
gruppen:

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Tilknytningsstiler gjennom tre generasjoner: En litteraturstudie om hvordan foreldre og besteforeldres tilknytning påvirker fremtidige generasjoner.

Attachment Styles across Three Generations: A Literature Review on How Parental and Grandparental Attachment Affects Future Generations.

Kandidatnummer 230

Antall ord: 7991

Bachelor i sosialt arbeid

15.05.2023

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Å skrive denne bacheloroppgaven har vært en krevende, men samtidig lærerik og spennende prosess. Gjennom oppgaven har jeg fått fordype meg i et tema jeg lenge har vært nysgjerrig på, og jeg håper at leseren vil finne den like engasjerende som jeg har gjort.

Jeg vil først takke min veileder for all støtte og veiledning gjennom hele prosessen. Videre vil jeg takke mine medstudenter, jeg setter stor pris på de mange måltidene vi har delt i kantinen, der vi har diskutert alt fra oppgaven til livet generelt. Det har vært en viktig påminnelse om at det å studere ikke bare handler om å lære, men også om å bygge relasjoner.

Jeg håper at denne oppgaven vil være et verdifullt bidrag til den akademiske diskusjonen rundt generasjonsoverføring av tilknytning, og øke forståelsen og interessen for dette viktige temaet. Jeg håper også at den vil bidra til å øke kunnskap om hvor avgjørende trygg tilknytning er for psykisk helse og livskvalitet både i nåtid og i fremtiden.

"Knowledge is power. Information is liberating. Education is the premise of progress, in every society, in every family." - Kofi Annan

Abstract

Keywords: Attachment style, generational transmission, three generations AAI, SSP

The early interaction between parents and children has a significant impact on the child's physical, emotional, cognitive, and social development. Therefore, through this bachelor's thesis, the aim is to examine how children's attachment is influenced by the attachment styles of their parents and grandparents. And whether the attachment of previous generations can predict the next generation's attachment. I have used a literature review as the method for this study by using information from already existing literature. I found three relevant studies through a systematic search in four different databases and by critically assessing them. Using a thematic analysis, I identified three themes to help me present the results.

The findings suggest that there is a generational transmission of attachment styles, particularly over two generations, but also three generations when there are two generations of female caregivers involved. Having parents and grandparents with a secure attachment style can predict a secure attachment style in the child. When the previous generations are insecure it makes the child more vulnerable to developing an insecure attachment, especially when both parents have an insecure attachment style. This thesis also raises the question as to why there is a stronger transmission of secure attachment and demonstrate how we as social workers can utilize this information in practice. Finally, I also provide recommendations for further research.

Innholdsfortegnelse

FORORD	1
ABSTRACT	2
1.0 INTRODUKSJON	1
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV PROBLEMSTILLING OG RELEVANS	1
1.2 PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING OG UNDERSPØRSMÅL	2
1.2.1 Begrepsavklaring	3
2.0 TEORI	3
2.1 TILKNYTNINGSTEORI	3
2.1.1 Indre arbeidsmodeller	4
2.2 TILKNYTNINGSSTILER	4
2.2.1 Trygg tilknytning	5
2.2.2 Utrygg unnvikende tilknytning	5
2.2.3 Utrygg ambivalent tilknytning	6
2.2.5 Stabilitet og endring av tilknytningsstil	6
2.4 RESILIENS OG BESKYTTELSESAKTØRER	7
2.5 METODER FOR Å KLASSIFISERE TILKNYTNING	8
2.5.1 Strange Situation Procedure (SSP)	8
2.5.2 Adult Attachment Interview (AAI)	8
3.0 METODE OG ANALYSE	9
3.1 VALG AV METODE	9
3.2 SØKEPROSESSEN	10
3.2.1 Inklusjons- og eksklusjonskriterier	10
3.3 PRESENTASJON AV ARTIKLENE	11
3.3.1 Stability and Transmission of Attachment across Three Generations	11
3.3.2 Transmission of attachment across three generations	11
3.3.3 The Transmission of Attachment Across Three Generations: A Study in Adulthood	12
3.3.4 Kildekritikk, validitet og reliabilitet	12
4.0 FUNN	13
4.1 TILKNYTNINGSSTIL OVER TRE GENERASJONER	13
4.2 TILKNYTNING MELLOM GENERASJON 2 OG 3 - FORELDRE OG BARN	15
4.3 TILKNYTNING MELLOM GENERASJON 1 OG 2 - BESTEFØRELDRE TIL FORELDRE	16
5.0 DISKUSJON	16
5.1 HVORDAN PÅVIRKES TILKNYTNING GJENNOM GENERASJONER?	16
5.1 ER DET SLIK AT FORELDRE MED TRYGG TILKNYTNING OGSÅ FÅR BARN MED TRYGG TILKNYTNING?	18
5.2 HAR BARN AV FORELDRE MED UTRYGG TILKNYTNING STØRRE SANNSYNLIGHET FOR Å UTVIKLE UTRYGG TILKNYTNING?	19
5.4 DISKUSJON AV METODEVALGET	21
6.0 AVSLUTNING	21
LITTERATURLISTE	23
VEDLEGG 1 - SØKEHISTORIKK	26
VEDLEGG 2 - INKLUSJONS- OG INKLUSJONSKRITERIER	27
VEDLEGG 3 - FLYTDIAGRAM	28
VEDLEGG 4 - LITTERATURMATRISE	29
VEDLEGG 5 – TEMATISK ANALYSE	31

1.0 Introduksjon

Barn knytter seg til sine omsorgspersoner allerede fra fødselen av, og det følelsesmessige samspillet mellom barnet og omsorgspersonen spiller en avgjørende rolle i denne prosessen. Det har lenge vært kjent at relasjonen mellom foreldre og barn har stor innvirkning på barnets fysiske, emosjonelle, kognitive og sosiale utvikling (Killén, 2019, s. 44). Som pioneren innen tilknytningsteori John Bowlby påpekte, er godt foreldreskap en viktig faktor for den mentale helsen hos neste generasjon (Bowlby, 1988, s. 1). Dette danner også utgangspunktet for denne oppgaven. Ved hjelp av en litteraturstudie vil jeg undersøke hvordan tilknytningsstiler påvirkes gjennom generasjoner, og om det er mulig å forutse fremtidige generasjoners tilknytningsstil ved å se på foreldre og besteforeldres tilknytning.

I denne oppgaven skal jeg innledningsvis forklare valg av tema og oppgavens relevans, deretter skal jeg ta for meg teori som er relevant for å besvare min problemstilling. I metodekapittelet beskriver jeg valg av metode, og prosessen jeg har vært gjennom for å finne frem til mitt datagrunnlag, og hvordan jeg har sikret oppgavens validitet og reliabilitet. I resultatkapittelet vil jeg presentere temaene jeg indentifiserte ut ifra studienes funn og en tematisk analyse. Jeg skal så drøfte dette opp mot min problemstilling, før jeg til slutt sier noe om implikasjonene for praksisfeltet og behovet for mer kunnskap. Oppgaven gir en inngående forståelse av tilknytningsteori og påvirkning av tilknytningsstiler gjennom generasjoner.

1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling og relevans

Bakgrunnen for mitt valg av tema er flere år med interesse og engasjement. Allerede før jeg begynte på min utdanning, hadde jeg en nysgjerrighet for tilknytningsteori og hvordan tilknytning påvirker mennesker gjennom livet. Denne interessen ble styrket da jeg begynte på utdanningen min, og tilknytning ble introdusert som et tema tidlig i studieforløpet. Det var da jeg bestemte meg for at tilknytning ville være et interessant tema å utforske videre i min bacheloroppgave. Min beslutning om å studere sosialt arbeid var basert på et ønske om å hjelpe mennesker, spesielt barn og familier. Jeg finner det særlig interessant å forstå hvordan tilknytning kan påvirke denne gruppen både positivt og negativt. Min motivasjon for å tilegne meg kunnskap om tilknytning i bacheloroppgaven er også knyttet til mitt kommende arbeid i barnevernet hvor jeg skal jobbe med fosterhjemsoppfølging. Jeg er klar over at tilknytning kan være en utfordring for disse familiene. Derfor ønsker jeg å utforske hva som skjer med

tilknytningen til barn av foreldre med tilknytningsforstyrrelser, og om foreldre med trygg tilknytning også får barn med trygg tilknytning. Alle disse tankene er med på å danne min forforståelse. Gjennom min bacheloroppgave håper jeg å bidra til å videreutvikle kunnskap om tilknytning og dens påvirkning på mennesker i generasjoner.

Fellesorganisasjonen fungerer som både fagforening og profesjonsforbund for sosialarbeidere, og definerer en sosionoms arbeidsoppgave slik: «En sosionom skal forebygge, løse og redusere sosiale problemer. Sosionomen bistår barn, ungdom, voksne, familier, grupper og lokalsamfunn i deres innsats for bedre levekår.» (Fellesorganisasjonen, 2017). For å kunne utføre vårt mandat som sosionomer og bidra til å forebygge og redusere sosiale problemer er vi nødt til å ha kunnskap. En NOU om bedre beskyttelse av barns utvikling forklarer at omsorgssystemet kan bli destabilisert blant annet av tidlige forstyrrelser i tilknytningen i egen barndom. Dette kan videre øke faren for dysfunksjonell foreldrepraksis i neste generasjon. Den peker også på at barneverntjenesten gjerne har kontakt med familier over generasjoner, og at det kan forklares gjennom generasjonsoverføring i kvaliteten på barneomsorgen. Jo mer skadelig omsorgen er, jo mer overføres den (NOU 2012: 5s. 25 og 28).

Gjennom denne oppgaven vil jeg bidra til tilgjengeliggjøring av forskning på dette området. Med tanke på at tilknytning påvirker mange aspekter i livet kan det derfor argumenteres for at kunnskap om tilknytning ikke bare er av sosialfaglig relevans, men også samfunnsrelevans. For å gjøre endringer og kunne forebygge er man avhengig av kunnskap. Det er det jeg vil bidra til gjennom denne oppgaven.

1.2 Presentasjon av problemstilling og underspørsmål.

På bakgrunn av det jeg presenterte innledningsvis har jeg dannet følgende problemstilling:

Hvordan påvirkes tilknytning gjennom tre generasjoner?

For å hjelpe meg å besvare denne problemstilling har jeg også utformet to underspørsmål.

- Er det slik at foreldre med trygg tilknytning også får barn med trygg tilknytning?
- Har barn av foreldre med utrygg tilknytning større sannsynlighet for å utvikle utrygg tilknytning?

1.2.1 Begrepsavklaring

Jeg bruker begrepet «dyade» for å vise til relasjonen mellom to mennesker, sett på som en helhet. For eksempel mellom mor og barn.

Begrepet "triade" brukes for å referere til relasjonen mellom tre personer, for eksempel bestemor, mor og barn, betraktet som en helhet.

2.0 Teori

I dette kapittelet presenteres teori jeg anser som relevant for min oppgave og dens problemstilling. Jeg skal først presentere tilknytningsteori og de ulike tilknytningsstilene. Så tar jeg for meg hvordan disse kan påvirkes ved hjelp av resiliens og beskyttelsesfaktorer. Til slutt skal jeg forklare metodene som er blitt brukt for å klassifisere tilknytningsstilene i mitt datagrunnlag.

2.1 Tilknytningsteori

Tilknytningsteorien er avgjørende for å forstå utviklingen av tidlige relasjoner mellom foreldre og barn, og hvordan disse relasjonene fortsetter å påvirke oss senere i livet (Smith, 2017, s. 139). Tilknytningsteorien er av universell karakter, ikke bare fordi alle barn blir tilknyttet, men også fordi de samme tilknytningsstilene utvikles av barn på tvers av samfunn og kulturer (Kvello, 2013, s. 88). John Bowlby, en engelsk barnepsykiater anses som pioneren innen tilknytning. Bowlby utviklet den teoretiske rammen for å studere tilknytning mellom barn og foreldre ved å integrere tre teorier: etologi, som er læren om dyrearters utvikling og overlevelse, psykodynamisk teori og systemisk teori. Senere har også kognitiv psykologi og utviklingspsykologi blitt integrert i denne referanserammen. I følge tilknytningsteorien vil alle barn knytte seg til sine omsorgsgivere, uansett hvordan de blir behandlet, ettersom det er avgjørende for deres overlevelse. Imidlertid vil tilknytningen variere avhengig av kvaliteten på det følelsesmessige samspillet mellom omsorgsgiver og barn (Killén, 2019, s. 56). Barn gjør dette gjennom tilknytningsatferd, et biologisk forankret atferdssystem med mål om å holde barnet nær omsorgspersonen for å føle seg trygg. For eksempel aktiverer gråt omsorgsrespons hos omsorgspersonen, mens smil og grimaser begeistrer og engasjerer dem. Gjennom å holde øyekontakt sikrer barnet seg foreldrenes nærvær. Når de blir eldre, krabber

eller kryper de mot foreldrene for å søke trygghet. (Killén, 2019, s. 56 og 57). Målet med tilknytningsatferden er at omsorgspersonen skal være en trygg havn for trøst og en sikker base for utforsking (Brandtzæg et al., 2019, s. 22).

2.1.1 Indre arbeidsmodeller

Atferdssystemet omfatter både barnets oppførsel og de såkalte "indre arbeidsmodellene". Det er indre organisasjoner som antas å være forankret i nevrofysiologiske prosesser og som skapes gjennom tidlig samspill med omsorgspersoner. Dette påvirker hvordan barnet oppfatter seg selv, sine omsorgspersoner og hva som kan forventes av andre. Erfaringer fra tidlig samspill med omsorgspersoner er med på å forme barnets indre arbeidsmodell og tilknytningsstil (Killén, 2019, s. 56 og 57). Barn med en god indre arbeidsmodell forventer positiv oppmerksomhet og støtte fra andre, og vil derfor handle og kommunisere på en måte som er i tråd med disse forventningene. Dette kan utløse positive reaksjoner fra andre, og dermed bekrefte den gode arbeidsmodellen. På en annen side vil et barn med en dårlig indre arbeidsmodell, som preges av tvil om sin egenverd og andres interesse og omsorg, reagere med mistro, avvisning eller sinne, noe som kan utløse negative reaksjoner fra andre, som igjen bekrefter og opprettholder den negative indre arbeidsmodellen (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 77).

Indre arbeidsmodeller kan enten styrke individet i belastende perioder i livet eller føre til forstyrrelser i reguleringen av følelser og selvoppfatning. Kvaliteten på tidlig tilknytning kan dermed påvirke individets evne til å håndtere utfordringer senere i livet, og deres evne til å være gode foreldre i fremtiden (Carlson & Sroufe, 1995, referert i Killén, 2019, s. 58). Klette (2007, s. 144) har vist hvordan en forelders evne til å trøste barnet sitt er avhengig av trøsten de selv har mottatt som barn. Indre arbeidsmodeller er ikke fastlåste og kan endres over tid. Mennesker opplever kontinuerlig nye erfaringer, både positive og negative, som kan påvirke og justere den indre arbeidsmodellen (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 77).

2.2 Tilknytningsstiler

Bowlby kom på 1950-tallet i kontakt med Mary Ainsworth, en amerikansk forsker som senere utførte viktige empiriske studier om barns tilknytning. Mens Bowlby utviklet en universell

teori om tilknytning, var Ainsworth mer opptatt av individuelle forskjeller. Gjennom samarbeidet utfylte de to forskerne hverandre og videreutviklet tilknytningsteorien (Smith, 2017, s. 141). Ainsworth kategoriserte gjennom sitt arbeid tilknytning i tre typer: trygg, unnvikende og ambivalent. Main & Solomon (1986) videreutviklet Ainsworths arbeid og identifiserte en fjerde tilknytningsstil som ikke passet inn i de tradisjonelle kategoriene. De kalte denne stilen desorganisert tilknytning. Mitt datagrunnlag tar ikke utgangspunkt i desorganisert tilknytning, så videre vil jeg derfor bare ta for meg Ainsworths tre typer.

2.3.1 Trygg tilknytning

Trygg tilknytning utvikles vanligvis hos barn som vokser opp i familier hvor omsorgspersonene er kjærlig, stabil, tilgjengelig og aksepterende. I slike familier blir ikke bare de fysiske behovene til barna møtt, men også deres emosjonelle behov. Barn med trygg tilknytning forventer at omsorgspersonene er ubetinget tilgjengelige når tilknytningsbehovene deres aktiveres. Foreldrene tilpasser omsorgen sin etter barnets individuelle behov, slik at barnet føler seg forstått og i stand til å regulere følelsene sine. Strategiene foreldrene bruker for å regulere barnets følelser når de er opprørte, blir etter hvert tilegnet av barnet. Adekvat affektregulering er en forutsetning for god mental helse, og derfor er trygg tilknytning så viktig for barns utvikling og velvære (Brandtzæg et al., 2019, s. 23 og 24). Trygg tilknytning gir gode muligheter for positiv utvikling og redusert risiko for psykiske lidelser både i barndommen og som voksen (Kvello, 2013, s. 93).

2.2.2 Utrygg unnvikende tilknytning

Barn med utrygg unnvikende tilknytning kan misforstås som trygge fordi de skjuler stress og ubehagelige følelser. Dette kan skyldes at de har opplevd foreldre som ikke var lydhøre og omsorgsfulle nok. De har lært seg å klare seg selv, og forventer ikke lengre omsorg (Kvello, 2013, s. 90 og 91). De nedtoner sine tilknytningsbehov og overregulerer dermed sine uttrykk for å øke den voksnes tilgjengelighet, ved å opptre på en måte som de tror vil bli akseptert av foreldrene. Som et resultat kan disse barna virke emosjonelt uavhengige og selvstendige (Brandtzæg et al., 2019, s. 25). Som voksne kan de distansere seg emosjonelt fra andre, og de har en tendens til å intellektualisere sine erfaringer og følelser (Kvello, 2013, s. 90 og 91).

2.2.3 Utrygg ambivalent tilknytning

Barn med utrygg ambivalent tilknytning har lært å uttrykke seg mer intensivt for å få oppmerksomhet fra omsorgspersonen, som ofte har vært inkonsekvent i sin respons på barnets signaler. Ved å overdrive uttrykkene sine for opprørhet eller fortvilelse, prøver barna å øke forutsigbarheten i omsorgspersonens reaksjoner (Kvello, 2013, s. 93). Når barnet endelig får oppmerksomheten til tilknytningspersonen, kan det likevel føle seg usikker på om personen vil fortsette å være tilgjengelig. Derfor kan barnet ofte motsette seg å bli trøstet eller regulert. (Brandtzæg et al., 2019, s. 25). Som voksne kan personer med ambivalent tilknytning føle behov for stadig bekreftelse på sin verdi og hvor elsket de er, og de kan være veldig sensitive for andres meninger om dem og reagere sterkt på avvisning (Kvello, 2013, s. 93).

2.2.5 Stabilitet og endring av tilknytningsstil

Allen et al., (2004 referert i Kvello, 2013, s. 101) viser til at tilknytningsstilen som etableres i løpet av de første fire til åtte levemånedene, er svært stabil over tid. En studie av stabilitet av tilknytning hos ett til toåringer viser at den utrygge tilknytningen er mindre stabil enn den trygge (Forbes et al., 2007, s. 965). Dette gir grunn til optimisme fordi det viser at det er mulig å hjelpe barn med utrygg tilknytning til å utvikle en trygg tilknytning. Alder spiller en viktig rolle når det gjelder endring av tilknytningsstil, jo eldre barnet blir, desto vanskeligere er det å endre fra utrygg til trygg tilknytning. Stabilitet av utrygg tilknytning viser seg å være spesielt sterk for barn som opplever emosjonelt fraværende foreldre, i tillegg til negative livshendelser som overgrep eller omsorgssvikt (Kvello, 2013, s. 101). I følge National Scientific Council on the Developing Child (2007, s. 12) har tidlige samspillserfaringer stor innvirkning på hjernens utvikling. Selv om hjernen har mulighet til å endre seg hele livet krever det mer arbeid, både for individ og samfunn. Effekten av tiltakene som blir satt inn senere i livet er heller ikke like effektive. Gitt viktigheten av å komme tidlig inn og gi adekvat hjelp, er det bestemt at foreldre som sliter med samspillsvansker med sine barn, kan pålegges å motta hjelp fra barnevernet med evidensbaserte metoder, som for eksempel trygghetssirkelen (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 88).

2.4 Resiliens og beskyttelsesfaktorer

Resiliens hos barn er evnen til å opprettholde normal psykososial fungering, selv under risikable omsorgsforhold. Dette betyr at selv om et barn lever under ugunstige forhold som langvarig omsorgssvikt, vil de ikke nødvendigvis utvikle psykiske problemer. Oppvekst under risikable forhold, for eksempel foreldre med psykiske lidelser, rusproblemer, vold i familien eller fattigdom, øker sjansen for negative utfall i barnas liv. Derfor er det viktig å identifisere beskyttelsesfaktorer som kan bidra til å styrke resiliens og redusere risikoen for negative utfall. Støtte fra stabile voksne, som kan være både innen- og utenfor familien, er en viktig beskyttelsesfaktor (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 74 og 75). Ifølge den anerkjente forskeren Kari Killén (2017, s. 55) som har forsket mye på omsorgssvikt, kan barn i risiko- og omsorgssviktsituasjoner klare seg bedre hvis de har en tilknytning utenfor familien. Selv om tilknytningsmønstre virker å være relativt stabile, har det vist seg at det er mulig å endre barns indre arbeidsmodeller ved hjelp av en kompensierende tilknytningsperson. Killén påpeker at dersom en utrygg tilknytningsstil hos barn skal kunne bli kompensert, vil det være behov for en voksen person som er i stand til å gi både fysisk og følelsesmessig omsorg, sørge for stabilitet i barnets liv og ha et positivt følelsesmessig engasjement.

Andre beskyttelsesfaktorer er gode vennskap og engasjement i fritidsaktiviteter, det kan bidra til å utvikle sosial kompetanse og dermed selvtillit. Temperament spiller også en rolle, der et lett temperament kan være en beskyttelsesfaktor, mens et vanskelig temperament kan øke risikoen. Positive og blide barn utløser ofte positive responser fra omsorgsgivere. Intelligens kan også bidra til beskyttelse, mens funksjonshemninger øker risikoen. Det ser ut til at både risiko- og beskyttelsesfaktorer spiller en viktig rolle i utviklingen av resiliens hos barn. Imidlertid er det viktig å huske på at det vanligvis er en kombinasjon av flere risikofaktorer som skaper et belastende miljø, mens flere beskyttelsesfaktorer sammen kan bidra til å styrke resiliens (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 74 og 75).

Jeg vil knytte begrepene løvetann- og orkidebarn opp til dette. I følge Bunkholdt og Kvaran (2021, s. 76) gjør barnets særlige kjennetegn, som sårbarhet og robusthet at det varierer hva de henter ut av omsorgsmiljøet. Løvetannbarn er barn som nettopp fungerer godt under belastende forhold og er robuste. I følge Boyce & Ellis (2005, s. 284) er orkidebarn mer sårbar og mottakelig for påvirkning fra omgivelsene. Dersom et orkidebarn utsettes for neglisjering eller manglende støtte, vil det ha større utfordringer med å tilpasse seg til

omgivelsene sammenlignet med et løvetannbarn. Men det kan også virke motsatt, disse barna er også ekstra mottakelig for god omsorg, og kan blomstre under forhold med gode sosiale ressurser og støtte.

2.5 Metoder for å klassifisere tilknytning

Jeg vil her presentere to måter å klassifisere tilknytningsstiler på. Mitt datagrunnlag baserer seg på disse to metodene, og ettersom jeg nevner disse videre i oppgaven ser jeg på det som relevant å gjøre rede for dem.

2.5.1 Strange Situation Procedure (SSP)

Ainsworth muliggjorde evaluering av barns tilknytning ved å utvikle en observasjonssituasjon kjent som "Strange Situation Procedure". I SSP aktiveres barnets tilknytningssystem gjennom gjentatt og økende stress, som dermed viser individuelle forskjeller i forventninger til omsorgspersonens reaksjoner. Situasjonen er utformet for å avdekke et barns evne til å balansere utforskningen av et nytt og ukjent sted med behovet for å forsikre seg om at omsorgspersonen er til stede. Gjennom denne prosedyren evalueres samspillet i 8 episoder på ca. 3 minutter. Episodene inkluderer ulike hendelser i ukjente omgivelser, som kortvarig adskillelse fra, og gjenforening med både omsorgspersonen og en fremmed person. Barnets tilknytningsatferd blir klassifisert på grunnlag av det totale adferdsmønsteret som vises, men fokuserer særlig på barnets reaksjoner ved gjenforening med omsorgspersonen (Smith, 2017, s. 143).

2.5.2 Adult Attachment Interview (AAI)

Adult Attachment Interview, også kjent som tilknytningsintervjuet for voksne, er en intervjuform som er utviklet for å undersøke voksnes tilknytningsopplevelser fra barndommen og dens effekter (George et al., 1996, s. 3). Intervjuet består av 20 spørsmål og oppfølgingsspørsmål og tar omtrent én time å fullføre. Intervjuet blir tatt opp på lyd og transkribert ordrett. Intervjuet dekker temaer som barndomsopplevelser, foreldrenes omsorg, atskillelse, tap av omsorgspersoner og personens forhold til egne eller fremtidige barn. AAI søker å avdekke individuelle forskjeller i strategier for å regulere oppmerksomhet og

emosjoner når man snakker om tilknytningsrelaterte erfaringer. Intervjuet er utformet for å utfordre personens tanker og følelser på en måte som kan gi innsikt i deres indre arbeidsmodeller og tilknytningsmønstre (Brandtzæg et al., 2019, s. 159 og 160) Gjennom å utforske tilknytningsopplevelser fra barndommen, kan AAI gi innsikt i hvordan disse erfaringene kan påvirke relasjoner og atferd som voksen.

3.0 Metode og analyse

I metodekapittelet forklarer jeg hva metode er, og bakgrunnen for valg av metode. Jeg går så gjennom min søkeprosess, og hvordan jeg har ekskludert og inkludert oppgavens datagrunnlag. Til slutt presenterer jeg mitt datagrunnlag, og redegjør for deres validitet og reliabilitet før jeg til slutt viser hvordan jeg har jobbet for å identifisere temaer.

Metode er et viktig verktøy når vi ønsker å undersøke et emne, da den hjelper oss med å samle inn nødvendig informasjon og etterprøve den (Dalland, 2017, s. 51 og 52). For å skaffe ny kunnskap kan vi benytte oss av kvantitative eller kvalitative metoder, for eksempel ved å bruke spørreskjema, gjennomføre intervju eller utføre observasjoner. Kvantitativ metode gir målbare resultater, mens kvalitativ metode fanger opp subjektive opplevelser og meninger som ikke kan tallfestes (Dalland, 2017, s. 52 og 53). En annen metode er litteraturstudie, hvor man bruker allerede eksisterende data og kunnskap. Valg av data avhenger av hva man ønsker å undersøke, og man kan for eksempel bruke eksisterende fagkunnskap, forskning eller teori (Dalland, 2017, s. 207).

3.1 Valg av metode

Jeg har valgt å benytte meg av litteraturstudie som forskningsmetode i min bacheloroppgave. Jeg har gjennomført en systematisk tilnærming ved å søke etter, vurdere og analysere relevant litteratur. Formålet med dette er å skape ny innsikt som bare er mulig når all litteratur blir gjennomgått samlet (Aveyard, 2019, s. 2). Jeg mener at det er hensiktsmessig å bruke litteraturstudie da det allerede finnes mye forskning på dette emnet. Ifølge Aveyard (2019, s. 4) er det viktig at personer som arbeider innen helse- og sosialfag holder seg oppdatert på utvikling og forskning for å tilby best mulig tjenester. Å bare lese en enkelt forskningsartikkel kan imidlertid gi et feilaktig bilde av resultatene, det kan dog være vanskelig å følge med på all forskning på et bestemt tema. Jeg vil derfor gjennom dette litteraturstudiet bidra til å gjøre

forskning på generasjonsoverføring av tilknytning mer tilgjengelig, og forhåpentligvis bidra til at profesjonsutøvere kan videreutvikle sin kompetanse på dette området.

3.2 Søkeprosessen

I min litteraturstudie har jeg anvendt en systematisk tilnærming ved å utføre grundige søk og dokumentere min søkeprosess. Dette har bidratt til å unngå at søkene blir tilfeldig og uorganisert, og har også hjulpet meg å unngå å håndplukke studier som kan føre til partiskhet og dermed redusere kvaliteten på litteraturstudien. Jeg har identifisert så mye relevant litteratur som mulig innenfor oppgavens rammer som sikrer at dataene gir et godt bilde av litteraturen på forskningsfeltet og unngår feiltolkninger (Aveyard, 2019, s. 13-14 og 74). For å samle data til å besvare problemstillingen min, har jeg benyttet fagspesifikke elektroniske databaser tilgjengelig gjennom Høyskolen på Vestlandet. Jeg filtrerte disse databasene ved å bruke "barnevern og sosialfag" og "psykisk helse- og rusarbeid" for å identifisere dem med mest relevante innhold for mitt prosjekt. Databasene jeg valgte å bruke var Academic Search Elite, PubMed, Web of Science og Oria. Jeg identifiserte deretter de mest relevante søkeordene, og endte opp med å bruke følgende: Attachment* AND Transmission* AND "Three generation*". Jeg brukte «AND» mellom søkeordene mine for å begrense treffene til å bare vise artikler som inneholder alle søkeordene mine. Videre brukte jeg anførselstegn for å instruere databasene til å søke på ordene sammen i stedet for separat. For å sikre at jeg ikke gikk glipp av relevante søk, brukte jeg trunkering for å inkludere alle ulike endinger av et ord (Aveyard, 2019, s. 84-85). En oversikt over søkestrategien min vises i vedlegg 1.

3.2.1 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

Inklusjons- og eksklusjonskriterier spiller en viktig rolle i å identifisere dataene som er mest relevant for å svare på min problemstilling, samtidig sikrer de at treff som ikke er relevant for oppgaven blir filtrert vekk (Aveyard, 2019, s. 75 og 77). En tabell over mine inklusjons- og eksklusjonskriterier er vises i vedlegg 2. For å dokumentere min systematiske litteraturgjennomgang har jeg valgt å bruke et flytdiagram. Dette ble gjort for å sikre at jeg identifiserer alle artikler som møter mine inklusjonskriterier, og at ingen relevante artikler blir utelatt (Aveyard, 2019, s. 92 og 93). Etter å ha gjennomført systematiske litteratursøk i mine fire databaser, satt jeg igjen med totalt 61 artikler. Disse ble deretter importert til Zotero, et

referansehåndteringsverktøy, hvor jeg identifiserte og ekskluderte 36 duplikater. Videre gjennomgikk jeg abstraktene til de resterende 25 artiklene og brukte mine inklusjons- og eksklusjonskriterier til å avvise 14 artikler som ikke passet mine kriterier. Til slutt hadde jeg 11 artikler som jeg leste i fulltekst, og jeg ekskluderte deretter 8 av disse. Jeg endte opp med 3 studier som oppfylte mine inklusjonskriterier, og de ble derfor inkludert i min studie. Denne prosessen blir fremstilt i vedlegg 3.

3.3 Presentasjon av artiklene

Jeg vil nå presentere de tre studiene jeg sitter igjen med basert på mine inklusjons- og eksklusjonskriterier. For å gi en oversiktlig og sammenlignbar fremstilling av datagrunnlaget mitt, har jeg i tillegg utarbeidet en litteratormatrise (vedlegg 4) som viser innholdet i studiene på en systematisk og overordnet måte.

3.3.1 Stability and Transmission of Attachment across Three Generations

Den første studien ble i 1994 publisert i tidsskriftet «Child Development» og ble gjennomført av Diane Benoit og Kevin Parker. Bakgrunnen for studien var mangel på forskning, ettersom generasjonsoverføring av tilknytning bare hadde blitt forsket på gjennom to generasjoner. I denne studien undersøkes tre ulike aspekter: stabiliteten av AAI-klassifisering hos enkeltpersoner, korrespondansen mellom mødre og deres egne mødres tilknytningsstil, samt overføringen av tilknytningsstiler på tvers av tre generasjoner. Studiens endelige utvalg bestod av 96 mødre, rekruttert fra ulike kilder i Canada. Mødrene ble intervjuet to ganger med AAI - en gang i siste måned av graviditeten og en gang før barnets deltakelse i SSP. Bestemødre ble intervjuet når som helst. En trent koder kodet intervjuene, og 32 tilfeldige transkripsjoner ble dobbeltsjekket av en annen koder (Benoit & Parker, 1994).

3.3.2 Transmission of attachment across three generations

Den andre studien ble i 2017 publisert i det vitenskapelige tidsskriftet «European Journal of Developmental Psychology». Studiens formål var å replisere Benoit & Parkers (1994) studie, men i en finsk kontekst. Utvalget bestod av 34 mødre, barnet og barnets mormor. Deltakerne ble rekruttert fra ulike svangerskapsrådgivningskontorer i Finland. Når barnet var 12 måneder,

ble det klassifisert gjennom SSP. For å klassifisere foreldre og bestemors tilknytningsstil ble AAI brukt. To sertifiserte kodere kodet dataen. Et utvalg ble dobbeltsjekket av en blind koder for å sikre kvaliteten på klassifiseringen (Hautämaki et al., 2010).

3.3.3 The Transmission of Attachment Across Three Generations: A Study in Adulthood

Den siste studien jeg vil presentere er utført av Cassibba et al. i 2017 og publisert i det vitenskapelige tidsskriftet «Developmental Psychology». De ønsket som første studie å se på tilknytning klassifisert gjennom AAI gjennom tre generasjoner. Studien har også fokus på både morslinjen og farslinjen, i motsetning til tidligere studier. Studiens utvalg er 224 deltakere fra 32 frivillige Italienske familier. Studiens data ble samlet fra hjemmebesøk og bakgrunnsinformasjonen samlet gjennom spørreskjema. Intervjuene ble transkribert av en sertifisert AAI-koder. Fem uavhengige og sertifiserte kodere ble tildelt hver sin kategori for å styrke påliteligheten og validiteten av studien. Cassibba et al., 2017).

3.3.4 Kildekritikk, validitet og reliabilitet

For å sikre denne oppgavens troverdighet, er det avgjørende at mitt datagrunnlag er godt beskrevet og begrunnet. Dalland (2017) viser til to sider ved kildekritikk, hvordan man identifiserer og hvordan man gjør rede for litteraturen man bruker i oppgaven. Jeg har tidligere i metodekapittelet beskrevet hvordan jeg systematisk har valgt ut mine kilder, og nå vil jeg vise hvordan jeg har vurdert deres validitet og relevans. (s.152 og 159). Jeg har vurdert mine kilders validitet ved å undersøke om de er troverdige og holdbare. Mine tre funn stammer alle fra vitenskapelige tidsskrifter, og Dalland (2017) rangerer denne typen kilder høyest i sitt kildehierarki. Dette skyldes at vitenskapelige tidsskrifter har redaksjoner som sikrer kvaliteten på det som publiseres, og uavhengige fagpersoner som vurderer om artiklene holder vitenskapelig standard (s. 154 og 159). Jeg utførte også et internettsøk på forfatterne bak tekstene og oppdaget at minst én av forfatterne involvert i de tre studiene innehar en relevant doktorgrad og har publisert mer forskning innenfor fagfeltet.

Jeg vurderte også studienes relevans for å svare på problemstillingen ved å spørre meg selv om de belyste mitt tema og kunne brukes i min oppgave. Alle tre studiene tar utgangspunkt i Bowlbys teori om tilknytning og bruker Adult Attachment Interview, noe som gjør dem

potensielt overførbare til hverandre. Basert på dette, konkluderte jeg med at mine valgte kilder hadde relevans og mulighet til å svare på min problemstilling (Dalland, 2017, s.159 og 160). For å videre sikre dette gjorde jeg en tematisk analyse av studiens funn. Målet er da å samle studiene og identifisere ny innsikt ved å se på dataen som en helhet. Derfor vil jeg identifisere felles temaer i mine artikler ved å sammenligne, se etter ulikheter og tolke funnene i hver artikkel. Jeg skal også med utgangspunkt i kritisk analyse se på styrkene og svakhetene ved mitt datagrunnlag (Aveyard, 2019, s. 133). For å identifisere felles temaer leste jeg resultatdelen i de tre studiene, og brukte en markeringstusj til å se på likheter og forskjeller. Jeg fikk da en forståelse for hvordan studiene kan sees i sammenheng, og identifiserte ulike tema som er relevant for å svare på min problemstilling. Temaene jeg identifiserte er presentert i en tabell for å visualisere hvilke studier som inneholdt hvilke tema, se vedlegg 5 (2019, s. 141 og 142).

4.0 Funn

I dette kapittelet vil jeg presentere de tre felles temaene jeg har identifisert, og deres styrker og svakheter i forhold til min problemstilling.

4.1 Tilknytningsstil over tre generasjoner

Det første temaet er tilknytning over tre generasjoner. Dette er noe alle studiene tar for seg, men på ulike måter. Studiene har hatt ulikt fokus, og to av dem har i tillegg til å se på generasjonsoverføring også sett på stabilitet av tilknytning hos individer. Jeg velger derfor å ta utgangspunkt i de tallene som gjør studiene overførbare til hverandre. Cassibba et al., (2017) skiller seg fra disse to studiene ved at de tar utgangspunkt i 3 generasjoner, hvor den siste generasjonen ikke er barn, men voksne. Det gjør at denne studien har brukt AAI til å klassifisere ikke bare to generasjoner, men også «generasjon 3» sin tilknytning. For å gjøre teksten enklere å lese vil jeg heretter kalle «generasjon 3» for «barn» selv om de i Cassibba et al., (2017) sin studie er myndige.

I en studie om stabilitet og overføring av tilknytning over tre generasjoner undersøkte Benoit & Parker (1994) tilknytningsstilene til 77 bestemor-mor-barn triader i Canada. De intervjuet og observerte tilknytningsstilene deres gjennom AAI og SSP, og klassifiserte dem ved å bruke tre tilknytningskategorier. De fant dermed at 65% av disse triadene hadde samsvarende

tilknytningsstil. Videre viste resultatene at dersom bestemødrene og mødrene var trygge, utviklet 91% av barna tilsvarende tilknytning. For ambivalent tilknytning, samsvarte barna med bestemødrenes og mødrenes i 75% av tilfellene, der de resterende barna var trygge. Når bestemødrene og mødrene var unnvikende resulterte det i at 40% av barna også ble unnvikende, og 20% trygge. Funnene tyder derfor på at det er en sammenheng mellom bestemor-mor-barn triadene, og den sterkeste korrelasjonen er knyttet til trygg tilknytning. Dette var en liten studie, der utvalget består av hvite lavrisikofamilier, med høy utdanning og økonomisk status. Foreldre under 18 år, og mødre med komplikasjoner under graviditeten ble ikke inkludert i studien. Resultatene kan derfor ikke ansees for å være representativ for den generelle befolkningen.

Formålet med Hautamäki et al., (2010) sin studie var å gjenta Benoit & Parkers (1994) studie for å se hvordan resultatene utartet seg i Finland. De intervjuet 33 bestemor-mor-barn triader gjennom AAI og SSP, og klassifiserte dem gjennom tre tilknytningskategorier. Det resulterte i en 42% samsvar i tilknytningsstiler gjennom tre generasjoner, som er litt svakere enn Benoit & Parker (1994) sine funn. Det var en høy grad av kontinuitet for trygg og unnvikende tilknytningsstil, noe som betyr at barna som hadde foreldre og besteforeldre med disse tilknytningsstilene hadde større sannsynlighet for å utvikle samme tilknytningsstil. 86% av barna som hadde trygt tilknyttede mødre og bestemødre utviklet selv trygg tilknytning. Dersom både bestemor og mor hadde unnvikende tilknytningsstil, hadde 71% av barna det samme. I tilfeller hvor mor og bestemor hadde en ambivalent tilknytningsstil, resulterte dette i like mange unnvikende og ambivalente barn. På grunn av forskjell i de forventede verdiene, hadde likevel ambivalent tilknytning en sterkere overføring enn unnvikende tilknytning. Benoit & Parker (1994) og Hautamäki et al., (2010) sine funn peker begge på at trygg tilknytning har den sterkeste generasjonsoverføringen. Dette var en liten studie, der utvalget kom fra en lavrisikogruppe. Familier som hadde barn fra før, og som ikke bodde sammen ble ekskludert. Resultatene kan dermed ikke med sikkerhet overføres til den øvrige befolkningen.

Cassibba et al., (2017) ønsket å se nærmere på hvordan tilknytning ble klassifisert i tre generasjoner i 32 italienske familier. De så for første gang på tre generasjoners AAI-klassifisering, og inkluderte i motsetning til de andre studiene også farlinjen. Det er med på å gi et bredere bilde av generasjonsoverføring av tilknytning. Studien viser at overføringen av tilknytning i tre generasjoner er sterkere når den kvinnelige besteforelderen er involvert og kan kun bekreftes når det er to kvinnelige omsorgsgivere involvert. I bestemor-mor-barn

triadene var tilknytningen samsvarende i 56% av tilfellene, og i 47% av bestemor-far-barn triadene. Når de så på bestefar-mor-barn og bestefar-far barn samsvarte tilknytningen bare i henholdsvis 38% og 41% av tilfellene. Funnene tyder dermed på at generasjonsoverføring av tilknytning er sterkere fra mor, enn fra far. Dette var også en liten studie gjort på en lavrisiko middelklasse familie, der de på grunn av studiens størrelse så seg nødt til å bare bruke to kategorier for tilknytning, trygg og utrygg. Deltakerne ble også rekruttert fra en psykologiklasse på universitet og deres familier, som kan føre til seleksjonsbias. Studien ekskluderte også skilte par som begrenser generaliserbarheten av resultatene.

4.2 Tilknytning mellom generasjon 2 og 3 - foreldre og barn

De tre studiene tar alle for seg tilknytning mellom foreldre og barn, i Benoit & Parker (1994) og i Hautamäki et al., (2010) sin studie er den tredje generasjonen et år gamle barn, men det i Cassibba et al., (2017) sin studie er voksne mellom 19 og 25 år. De to første er derfor klassifisert gjennom SSP, mens den sistnevnte klassifiserer tilknytningen gjennom AAI. Resultatene fra Benoit & Parkers (1994) studie viste at mors tilknytningsstil kan forutsi barnets i 81% av tilfellene, mot 58% forventet ved tilfeldighet alene. I Hautamäki et al., (2010) var dette tallet 71%. Cassibba et al., (2017) fant også en signifikant korrelasjon, der samsvarte tilknytningsstilene i 75% av tilfellene for mor og barn. Når de så på far til barn samsvarte tilknytningsstilen i 66% av tilfellene. Et annet funn de gjorde var at korrelasjonen mellom trygg til trygg tilknytning var større enn den for utrygg til utrygg. Alle de trygge mødrene fikk trygge barn, og 38% av de utrygge mødrene fikk utrygge barn.

Ved å undersøke begge foreldrenes tilknytningsstil, kunne Cassibba et al., (2017) også se hva som skjedde når foreldrene hadde ulike kombinasjoner av tilknytningsstiler. Funnene viste at når begge foreldre hadde en trygg tilknytning, hadde alle barna en trygg tilknytningsstil. Hvis én forelder var trygg og én var utrygg, ble 94% av barna trygge. Dersom begge foreldre var utrygge, ble 80% av barna utrygge. Disse funnene antyder at tilstedeværelsen av bare én trygg forelder kan ha stor påvirkning på utvikling av tilknytningsstil, funnene antydde også at barnet er betydelig mer sannsynlig å utvikle en trygg tilknytning når moren, i stedet for faren, er den trygge forelderen.

4.3 Tilknytning mellom generasjon 1 og 2 - Besteforeldre til foreldre

Alle studiene hadde resultater fra tilknytningsstilene mellom besteforeldrene og deres barn. Benoit & Parker (1994) og Hautamäki et al., (2010) har tall som viser samsvar mellom bestemor og mors tilknytningsstil, mens Cassibba et al., (2017) har i tillegg undersøkt begge foreldres tilknytning opp mot begge deres foreldre (besteforeldrenes) tilknytningsstil.

Benoit & Parker (1994) identifiserte en signifikant sammenheng mellom bestemødre og mødre, og deres tilknytningsstil samsvarte i 75% av tilfellene, sammenlignet med 49% forventet ved tilfeldighet alene. I Hautamäki et al., (2010) sin studie fant de en svakere andel samsvarende tilknytningsstiler, henholdsvis på 61%. Cassibba et al., (2017) identifiserte også 75% samsvar både mellom mormor og mor og mellom farmor og far. Videre viste den trygge tilknytningen også sterkest overføring, der det bare var 4 av de 29 trygge besteforeldrene som ikke fikk trygge barn. Av de usikre bestemødrene fikk 23 av 35 av dem også usikre barn. Når de så på dyadene morfar-mor og farfar-far samsvarte tilknytningsstilene i henholdsvis 59% og 66% av tilfellene. Selv om dette viser en viss sammenheng peker Cassibba et al., (2017) på at den ikke var den ikke sterk nok til å være statistisk signifikant og kan derfor også være resultat av tilfeldigheter.

5.0 Diskusjon

I denne delen vil jeg diskutere mine funn opp mot teorien jeg tidligere har presentert for å svare på min problemstilling og mine underspørsmål. Jeg vil først se på hvordan tilknytningsstiler kan endre seg fra en generasjon til en annen, deretter skal jeg drøfte om det å ha trygg tilknytning gjør at en også får trygge barn. Jeg vil også diskutere overføring av utrygg tilknytning mellom generasjoner før jeg til slutt vurderer metoden jeg har brukt for å svare på min problemstilling.

5.1 Hvordan påvirkes tilknytning gjennom generasjoner?

Gjennomgående i de tre studiene er at samsvar i tilknytningsstil er sterkere mellom to generasjoner enn mellom tre. Benoit & Parker (1994), Hautamäki et al., (2010) og Cassibba et al., (2017) fant at samsvar i tilknytningsstil mellom mor og barn var til stede i henholdsvis 81%, 71% og 75% av dyadene. Når de inkluderte bestemor, fant de at samsvaret var til stede i

42-65% av triadene. Den studien med størst korrelasjon mellom tilknytningsstiler i de tre generasjonene, var også den studien med størst utvalg, som inkluderte 77 triader sammenlignet med 32 og 33 triader i de to andre studiene.

Gjennom funnene ser man at mors tilknytningsstil kan forutsi barnets tilknytningsstil i 71% og 81% av tilfellene ved 12 måneders alder. Dette antyder at det er mulig å identifisere mor-spedbarn-dyader i risiko for samspillsvanser tidlig i denne lavrisikogruppen. Forskning viser også at tilknytningsstilen som etableres i løpet av det første året, er ganske stabil over tid. National Scientific Council on the Developing Child (2007, s. 12) peker på at tidlige erfaringer har stor innvirkning på hjernens utvikling, og at tiltak som settes inn senere i livet, ofte er mer krevende for individet og samfunnet. I følge Kvello (2013, s. 110) viser forskning at den trygge tilknytningen er mer stabil enn den utrygge, som gir håp når det kommer til å endre disse barnas tilknytning. Derfor er det viktig at sosialarbeidere har kunnskap om dette, slik at vi kan videreutvikle våre tjenester for å forebygge utvikling av utrygg tilknytning hos barn. Dersom en utrygg tilknytning tidlig endres til en trygg tilknytning, viser disse studiene at sannsynligheten er høy for at neste generasjon også vil ha en trygg tilknytning. Derfor er forebygging viktig.

En interessant observasjon fra studien er forskjellen i generasjonsoverføring mellom morslinjen og farslinjen. Funnene viser at generasjonsoverføringen var betydelig svakere når fedrene eller bestefedrene var involvert i triadene. Spesielt var tilknytningsstilen mindre sannsynlig å samsvare når bestefar-mor-barn var inkludert, med bare en 38% samsvar. Generasjonsoverføringen er derfor sterkere gjennom kvinnelige omsorgsgivere, og kunne bare bekreftes gjennom tre generasjoner når det var to kvinnelige omsorgsgivere. Videre fant forskerne at dersom foreldrene ikke hadde lik tilknytningsstil hadde barnet en større sjanse for å utvikle en trygg tilknytningsstil når moren, heller enn faren, var den trygge forelderen. Det er viktig å ta hensyn til at denne studien ble gjennomført på et begrenset utvalg og i en spesifikk kulturell kontekst. Italia har sterke tradisjoner for at mor er primær omsorgsgiver, og dette kan påvirke generasjonsoverføringen av tilknytningsstil (Cassibba et al., (2017). Derfor bør det å generalisere funnene til andre land og kulturelle sammenhenger gjøres med forsiktighet. Det ville også være interessant å se hvordan kjønnsaspektet ved tilknytningsstiloverføring ville se ut i likekjønnede foreldrepar, og dette bør undersøkes videre i fremtidige studier.

5.1 Er det slik at foreldre med trygg tilknytning også får barn med trygg tilknytning?

De sterke funnene i flere studier viser til en sammenheng mellom trygg tilknytning hos foreldre og barn. Resultatene fra Benoit & Parkers (1994) studie og Hautämaki et al., (2010) sin studie indikerer at når bestemødrene og mødrene er trygge, utvikler mellom 86% og 91% av barna også trygg tilknytning. Det er verdt å merke seg at Benoit & Parkers (1994) studie, som hadde den største datamengden, også viste den sterkeste overføringen av trygg tilknytning.

Alle de trygge mødrene i Cassibba et al., (2017) sin studie hadde trygge barn, og av de 29 trygge bestemødrene var det bare fire av barna deres som ikke en trygg tilknytning. Forståelsen av generasjonsoverføring av tilknytningsstiler kan med fordel sees i sammenheng med de indre arbeidsmodellene, og en mulig forklaring er at det er de indre arbeidsmodellene som blir overført fra foreldre til barn, og dermed gjennom generasjoner. Indre arbeidsmodeller formes gjennom samspill i barndommen og påvirker ens oppfatning av seg selv, omsorgspersoner og forventninger til andre. Barn med en god indre arbeidsmodell forventer positiv respons og oppfører seg deretter, som videre styrker deres indre arbeidsmodell (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 77). Det kan derfor tenkes at det er disse gode indre arbeidsmodellene som blir overført fra trygge foreldre til deres barn, da foreldrene har internalisert omsorg, trøst og støtte i deres indre arbeidsmodell og dermed kan gi samme støtte til sine barn. Dette kan føre til at barnet får gode indre arbeidsmodeller og dermed utvikler en trygg tilknytning.

Cassibba et al., (2017) sin studie inkluderte både mødre og fedre, som gjorde det mulig å undersøke hva som skjedde når foreldrene hadde ulike tilknytningsstiler. Studien fant at når det var en trygg tilknyttet forelder til stede i par med forskjellige tilknytningsstiler, fungerte denne som en beskyttende faktor som fremmet trygghet i neste generasjon. Killén (2017, s. 55) beskriver begrepet "kompenserende tilknytning" som en mulig måte å endre en utrygg tilknytning ved å utvikle positive tilknytningsbånd med andre voksne. Cassibba et al., (2017) sine funn viser at dette også kan skje innad i familier der foreldrene har ulike tilknytningsstiler. Dette betyr at når barnet har en utrygg tilknytning til en av foreldrene, kan tilstedeværelsen av en trygg tilknyttet forelder gi barnet muligheten til å utvikle trygg tilknytning likevel. Disse funnene understreker derfor viktigheten av å ha en eller to trygge foreldre for å fremme en trygg tilknytning hos barnet.

Basert på de sterke korrelasjonene i alle tre studiene kan det se ut til at trygge mødre gir trygge barn. Dette mønsteret forsterkes ytterligere når begge foreldrene har en trygg tilknytning. Funnene er interessante for å forstå hvordan tilknytningsstiler overføres gjennom generasjonene. Samtidig er det viktig å være klar over at det kan være andre faktorer som bidrar til utviklingen av trygg tilknytning i denne populasjonen. Studien har ikke tatt hensyn til andre mulige faktorer som gode levekår eller tilstedeværelsen av andre viktige tilknytningspersoner. Resultatene kan derfor ikke nødvendigvis generaliseres til andre populasjoner. Videre forskning på området kan bidra til å forsterke viktigheten av tidlige intervensjoner for å sikre utviklingen av trygg tilknytning og forebygge utvikling av utrygge tilknytningsstiler.

5.2 Har barn av foreldre med utrygg tilknytning større sannsynlighet for å utvikle utrygg tilknytning?

Resultatene fra de tre studiene viser at det er en sammenheng mellom utrygg tilknytning hos tidligere generasjoner og barnets tilknytning, men ikke i like stor grad som den trygge tilknytningen. Den trygge tilknytningen samsvarte i fra 86–100% av dyadene og triadene. Benoit & Parker (1994) fant at hvis bestemødre eller mødre hadde ambivalent tilknytning, ble 75% av barna også ambivalente. Hautämaki et al., (2010) fant at dette var tilfellet for 50% av barna. Når det gjaldt unnvikende tilknytning, fant Benoit & Parker (1994) en sammenheng i 40% av triadene, mens Hautämaki et al., (2010) fant en sammenheng i 71% av tilfellene. Cassibba et al., (2017) fant at bare 38% av mødrene med utrygg tilknytning hadde utrygge barn, mens 65% av bestemødrene med utrygg tilknytning hadde utrygge barn. Dersom barna hadde en forelder med trygg tilknytning og en med utrygg tilknytning, ble bare 6% av dem utrygge. Men hvis begge foreldrene var utrygge, ble 80% av barna også utrygge. Dermed understreker Cassibba et al., (2017) sine funn viktigheten av en kompensierende tilknytning, ettersom forskjellene på en trygg forelder, og to utrygge foreldre er så store.

Først og fremst viser funnene fra studien at det finnes en viss generasjonsoverføring av utrygg tilknytning. Dette betyr at barn med utrygge foreldre har en høyere risiko for å utvikle utrygg tilknytning sammenlignet med de som har trygge foreldre. Likevel er det viktig å påpeke at det ikke er en automatisk følge av å ha utrygge foreldre. Det finnes flere faktorer som kan bidra til at et barn ikke utvikler utrygg tilknytning, selv om foreldrene deres ikke er tilstrekkelig responsive eller sensitive. En av disse faktorene kan være barnets egen

personlighet og medfødte egenskaper. Noen barn kan ha et naturlig temperament som gjør det lettere for dem å håndtere stress og usikkerhet. Barn har også ulik robusthet eller sårbarhet som gjør at det varierer hva de henter ut av omsorgsmiljøet sitt. Løvetannbarn er for eksempel veldig robuste, og blir kanskje ikke like påvirket av foreldrenes sensitivitet og omsorg. Orkidebarn er ekstra sensitive overfor foreldrenes omsorg, eller mangel på omsorg. Dette betyr at hvis et orkidebarn ikke får den omsorgen det trenger, kan det føre til utrygg tilknytning. En mulig årsak til at selv trygge foreldre kan ha et utrygt barn, er at de har et orkidebarn som krever ekstra omsorg. Imidlertid kan et orkidebarn også reagere positivt på god omsorg, og dermed oppnå trygg tilknytning selv om foreldrene ikke er til stede for å gi den nødvendige omsorgen.

I slike situasjoner kan en kompenserende tilknytning spille en avgjørende rolle for å skape trygghet. Killén (2017, s. 55) peker på at utsatte barn vil klare seg bedre om de har en kompenserende tilknytning. Barn kan ha nære familiemedlemmer, eksempelvis besteforeldre, som kan virke som en beskyttelsesfaktor og bidra til å øke barnets følelse av trygghet og stabilitet. Studiene til Cassibba et al., (2017) indikerer at det å ha en trygg forelder når den andre forelderen er utrygg, kan være en betydelig beskyttelsesfaktor. I tillegg hadde barna i disse studiene enten en bestemor eller fire besteforeldre til stede, noe som øker mulighetene for å danne kompenserende tilkynningsrelasjoner med andre nære familiemedlemmer. Dette kan virke som en beskyttelsesfaktor for barnet. I tillegg kan ytre faktorer som støttende miljøer, barnehage, skole eller sosialt nettverk bidra til å øke barnets følelse av trygghet og stabilitet, og dermed redusere risikoen for utvikling av utrygg tilknytning.

Det er verdt å merke seg at alle familiene i disse studiene kom fra lavrisikofamilier hvor foreldrene hadde relativt høy sosioøkonomisk status, og alle var fra intakte familier. Dette gjør det interessant å undersøke om utrygg tilknytning ville vært mer stabil i mer risikoutsatte familier som ikke har disse beskyttende faktorene. Ettersom det er mulig at resiliens, beskyttelsesfaktorer eller kompenserende tilknytning kan påvirke barn av utrygge til foreldre å selv bli trygge, kan vi med dette datagrunnlaget ikke være sikker på om det er disse faktorene som spiller inn, eller om det bare er en svakere generasjonsoverføring av utrygg tilknytning.

5.4 Diskusjon av metodevalget

I etterkant av å ha gjort denne studien har jeg erfart at valg av metode var hensiktsmessig for å besvare problemstillingen. Gitt oppgavens omfang, tidsperspektivet og min begrensede erfaring innen forskning, anser jeg det som ikke mulig å gjennomføre egne undersøkelser på dette feltet. Til tross for grundige søk i relevante databaser, fant jeg kun tre studier som brukte AAI eller AAI og SSP for å undersøke tilknytning over tre generasjoner. Disse studiene hadde også relativt små utvalg og var utført i ulike land, noe som begrenser mulighetene for å trekke sterke sammenhenger. For å øke kunnskapsgrunlaget ville det vært ønskelig å identifisere flere studier på feltet. Selv om det ble utført systematiske søk er det ikke helt usannsynlig at relevante studier kan ha falt bort i søkeprosessen. Det kan skyldes at ikke alle relevante søkeord er blitt identifisert, eller at valg av databaser ikke var omfattende nok. I en større oppgave hadde jeg tatt i bruk flere databaser og brukt mer tid på å identifisere søkeord, og kombinere dem på ulike måter.

Dersom jeg skulle bygget videre på denne studien, ville jeg ønsket å identifisere og inkludere studier om generasjonsoverføring av tilknytning i høyrisikofamilier. Alle mine tre inkluderte studier tok utgangspunkt i lavrisikofamilier, og det kan derfor være vanskelig å generalisere disse resultatene til høyrisikofamilier. Da ville resultatene vært mer relevant for sosialarbeidere som ofte har kontakt med denne typen familier gjennom ulike tjenester som for eksempel barnevernet. Videre kunne det også vært relevant å inkludere studier som undersøker hva som spesifikt overføres fra en generasjon til den neste, og hvilke forskjeller som finnes i familiene der det skjer en sterk overføring av tilknytningsstiler, sammenlignet med familiene der dette ikke er tilfelle. En mer inngående analyse av disse aspektene kunne bidra til en mer helhetlig forståelse av generasjonsoverføring av tilknytning. Det ville også kunne gi et mer nyansert bilde av hvilke faktorer som spiller inn i prosessen med generasjonsoverføring av tilknytningsstiler.

6.0 Avslutning

Den presenterte litteraturen viser at barnets tilknytning til omsorgspersonene danner grunnlaget for videre utvikling. Gjennom det tidlige samspillet og erfaringene fra det første leveåret påvirker tilknytningen både hjernens utvikling og barnets emosjonelle og sosiale

utvikling ved å danne indre arbeidsmodeller. Resultatene fra oppgaven viser at tilknytningsstiler kan overføres mellom generasjoner, primært over to, men også tre generasjoner. Imidlertid er en slik overføring bare bekreftet når det er to generasjoner med kvinnelige omsorgsgivere involvert. Funnene viser også at å ha foreldre og besteforeldre med trygg tilknytning kan i stor grad predikere trygg tilknytning hos barnet, mens en utrygg tilknytning hos foreldre gjør barnet mer sårbar for å utvikle utrygg tilknytning. Spesielt dersom begge foreldrene har utrygg tilknytning. Heldigvis kan tilknytningsstilen og indre arbeidsmodeller endres, spesielt for barn med utrygg tilknytning. Derfor understreker denne oppgaven også viktigheten av kompenserende tilknytning og tidlig intervensjon for disse sårbare barna. Jeg håper denne oppgaven kan bidra til å informere om viktigheten av tidlig samspill og tilknytning, og at vi gjennom kunnskap om generasjonsoverføring har mulighet til å tidlig identifisere mor-spedbarn-dyader i risiko for samspillsvansker.

Avslutningsvis håper jeg at fremtidig forskning vil utforske forskjellene mellom generasjonsoverføring av tilknytning i lavrisiko- og høyrisiko-familier, og følge Cassibba et al., (2017) sin tilnærming ved å undersøke kjønnsforskjeller i ulike kulturelle kontekster. Jeg oppfordrer også til at studier inkluderer likekjønnede foreldrepår og skilte foreldre for å få et bredere og mer representativt bilde av hvordan tilknytningsstil overføres mellom generasjoner i ulike familiekonstellasjoner.

Litteraturliste

- Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care: A practical guide* (4. utg.). Open University Press.
- Benoit, D. & Parker, K. C. (1994). Stability and transmission of attachment across three generations. *Child Development*, 65(5), 1444–1456. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1994.tb00828.x>
- Bowlby, J. (1988). *A secure base: Clinical Applications of Attachment Theory*. Routledge.
- Boyce, W. T. & Ellis, B. J. (2005). Biological sensitivity to context: I. An evolutionary–developmental theory of the origins and functions of stress reactivity. *Development and Psychopathology*, 17(2), 271–301. <https://doi.org/10.1017/S0954579405050145>
- Brandtzæg, I., Torsteinson, S. & Smith, L. (2019). *Barn og relasjonsbrudd: Bind 2: Mikroseperasjoner: Tilknytningsbasert forståelse, utredning og behandlingstiltak* (1. utg.). Fagbokforlaget.
- Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2021). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid* (2. utg.). Gyldendal akademisk.
- Cassibba, R., Coppola, G., Sette, G., Curci, A. & Costantini, A. (2017). The Transmission of Attachment Across Three Generations: A Study in Adulthood. *Developmental Psychology*, 53(2), 396–405. <https://doi.org/10.1037/dev0000242>
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Gyldendal akademisk.
- Fellesorganisasjonen. (2017). *Sosionomer og sosialt arbeid*. [Brosjyre]. <https://www.fo.no/getfile.php/1311738-1548957643/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Sosionomer%20og%20sosialt%20arbeid.pdf>

- Forbes, L. M., Evans, E. M., Moran, G. & Pederson, D. R. (2007). Change in Atypical Maternal Behavior Predicts Change in Attachment Disorganization From 12 to 24 Months in a High-Risk Sample. *Child Development*, 78(3), 955–971.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2007.01043.x>
- George, C., Kaplan, N. & Main, M. (1996). *Adult Attachment Interview* [Upublisert manuskript]. Department of Psychology, Unuversity of California, Berkley.
http://www.cmap.polytechnique.fr/~jingrebeccali/research/nlp_files/AAI_Scoring.pdf
- Hautämaki, A., Hautämaki, L., Neuvonen, L. & Maliniemi-Piispanen, S. (2010). Transmission of attachment across three generations. *European Journal of Developmental Psychology*, 7(5), 618–634.
<https://doi.org/10.1080/17405620902983519>
- Killén, K. (2017). *Forebyggende arbeid i barnehagen: Samspill og tilknytning* (2. utg.). Kommuneforlaget.
- Killén, K. (2019). *Barndommen varer i generasjoner: Forebygging er alles ansvar* (4. utg.). KF.
- Klette, T. (2007). *Tid for trøst: En undersøkelse av sammenhenger mellom trøst og trygghet over to generasjoner* (NOVA rapport 17/07). OsloMet: NOVA.
<https://hdl.handle.net/20.500.12199/4951>
- Kvello, Ø. (2013). *Barn i risiko: Skadelige omsorgssituasjoner* (1. utg.). Gyldendal akademisk.
- Main, M. & Solomon, J. (1986). Discovery of an insecure-disorganized/disoriented attachment pattern. I *Affective development in infancy* (s. 95–124). Ablex Publishing.
- National Scientific Council on the Developing Child. (2007). *The Science of Early Childhood Development: Closing the Gap Between What We Know and What We Do*.
https://harvardcenter.wpenginpowered.com/wp-content/uploads/2015/05/Science_Early_Childhood_Development.pdf

NOU 2012: 5. (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling: Ekspertutvalgets utredning om det biologiske prinsipp i barnevernet. Utredning fra utvalget oppnevnt ved kongelig resolusjon 18. Februar 2011. Avgitt til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet 6. Februar 2012.* Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/e212cdbe211d4e699983049c3070870e/no/pdfs/nou201220120005000dddpdfs.pdf>

Smith, L. (2017). Tilknytning: Teori og forskning. I L. M. Gulbrandsen (Red.), *Oppvekst og psykologisk utvikling: Innføring i psykologiske perspektiver* (2. utg., s. 139–178). Universitetsforlaget.

Vedlegg 1 - Søkehistorikk

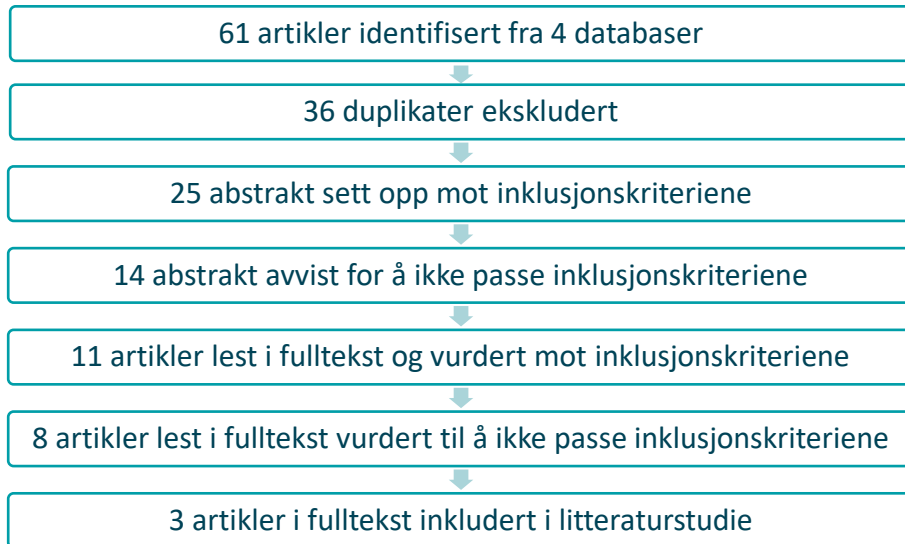
Database	Dato	Søkeord og søkekombinasjon	Antall treff	Avgrensinger
Academic Search Elite	02.04	attachment AND transmission AND three generations	14	Fagfellevurdert og engelsk
PubMed	02.04	attachment AND transmission AND "three generation*"	10	Engelsk og norsk (ikke mulig med fagfellevurdert)
Web of Science	02.04	attachment AND transmission AND "three generation*"	16	Engelsk (ikke mulig med fagfellevurdert)
Oria	02.04	attachment AND transmission AND "three generation*"	21	Engelsk og fagfellevurdert

Vedlegg 2 - Inklusjons- og eksklusjonskriterier

Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
<ul style="list-style-type: none"> - Engelsk eller norsk - Tilknytning over tre generasjoner - Studier - Adult Attachment Interview	<ul style="list-style-type: none"> - Andre språk - Studier som i hovedsak legger vekt på andre aspekter - Ser på spesifikke grupper med spesifikke kjennetegn (Spesielle traumer, diagnoser eller små kulturer)

Vedlegg 3 - Flytdiagram

Vedlegg 4 - Litteratormatrise

	Cassibba et al., 2017	Hautamäki et al., 2010	Benoit & Parker, 1994
Tittel	The Transmission of Attachment Across Three Generations: A Study in Adulthood	Transmission of attachment across three generations	Stability and Transmission of Attachment across Three Generations
Hensikt	Se på hvor stabil AAI klassifisering er over to og tre generasjoner, ved og se på både morslinjen og farslinjen. De så også på om lik tilknytning hos foreldre øker sannsynligheten for at barnet også utvikler trygg tilknytning.	Kopiere Benoit & Parkers (1994) studie for å se hvordan resultatet ville vært i Finland, et land med store endringer i sosioøkonomisk status. De ville også se på stabiliteten til barnets tilknytning ved 1 år og 3 år	Se på overføring av tilknytning på tvers av tre generasjoner ved bruk av AAI og SSP og stabilitet ved tilknytningsstil fra graviditet til 11 mnd. etter fødsel. De så også på korrespondansen mellom tilknytningen fra en mor til hennes egen mor
Type	Primærstudie	Primærstudie	Primærstudie
Metode	AAI på tre generasjoner. Intervjuene ble samlet inn av en sertifisert AAI-koder og transkribert ordrett. 5 uavhengige og sertifiserte kodere tok for seg en kategori hver (barn, fedre, mødre, bestemødre og bestefedre) for å garantere uavhengighet mellom målingene.	AAI på foreldre og besteforeldre Strange Situation Procedure (SSP) barn 12 mnd. Preschool Assessment of Attachment barn (PAA) 3 år Intervjuene ble kodet av to sertifiserte AAI, SSP og PAA kodere, og et utvalg ble dobbeltsjekket av en annen sertifisert koder som var blind til klassifiseringen som hadde blitt gjort.	AAI gjort på mødre under graviditet og når barnet var 11 mnd. Besteforeldre ble intervjuet med AAI når som helst under studien. SSP på barna ved 12 mnd. Intervjuene ble transkribert ordrett. De ble så kodet av en trent koder, og en annen trent koder vurderte 32 tilfeldige utvalgte transkripsjoner. De var også blind til de andre klassifiseringene i dyadene eller triadene.
Land	Italia	Finland	Canada
Utvalg	224 deltakere fra 32 familier. Rekruttert gjennom barnets universitetsklasse Barn(voksen), mor, far, farfar, farmor, mormor og morfar.	135 deltakere fra 34 familier. Bestemor, mor, barn. Rekruttert gjennom svangerskapsrådgivningskontorer	110 mødre ble rekruttert gjennom flere ulike kilder. 96 mødre igjen i siste utvalget Bestemor, mor, barn.
Funn	Bestemor-mor-barn tilknytningen samsvarte i 56% av tilfellene Generasjonsoverføringen av tilknytning er sterkere gjennom kvinnelig omsorgsgiver, og overføring gjennom tre	Bestemor-mor-barn tilknytningen samsvarte i 42% av tilfellene Barn av trygge bestemødre og mødre hadde 3 ganger så stor sannsynlighet til å bli trygge (86%)	Bestemor-mor-barn tilknytningen samsvarte i 66% av tilfellene Av de bestemødrene og mødrene med trygg tilknytning hadde 91% av deres barn trygg tilknytning.

	<p>generasjoner blir bare bekreftet når det er to kvinnelige omsorgsgivere.</p> <p>Mor til barn dyader = 75% samsvar</p> <p>Far til barn dyader= 66% Mormor til mor = 75%</p> <p>Morfar til mor= 59%</p> <p>Farmor til far = 75%</p> <p>Farfar til far= 66%</p> <p>Bestefar-mor-barn samsvarte i 38% av tilfellene</p> <p>Bestemor-far-barn samsvart i 47% av tilfellene</p> <p>Bestefar-far-barn samsvarte i 41% av tilfellene</p> <p>2 foreldre med trygg tilknytning = Alle barna hadde trygg tilknytning</p> <p>1 trygg og 1 utrygg forelder = 94% av barna ble trygge og 6% av barna ble utrygge</p> <p>2 utrygge foreldre = 80% ble utrygge og 20% ble trygge</p>	<p>Den høyeste graden av kontinuitet var knyttet til trygg tilknytning og unnvikende tilknytning.</p> <p>Dersom bestemor og mor hadde unnvikende tilknytning hadde 71% av barna det samme</p> <p>Den ambivalente morslinjen resulterte i enten unnvikende eller ambivalente barn, hvor andelen var 50% for begge kategoriene</p> <p>Mor til SSP = 76% samsvar Mor til PAA = 58% samsvar</p> <p>Mormor til SSP = 48% samsvar Mormor til PAA= 72% samsvar</p> <p>Moderat stabilitet fra barnet var 1 år (SSP) til barnet var 3 år (PAA). Samsvarte i 61% av tilfellene. Høyest stabilitet på unnvikende og trygg tilknytning</p>	<p>Av bestemødre og mødre med unnvikende tilknytning hadde 40% av barna deres samsvarende tilknytning. (20 % trygge og 40%) ambivalent</p> <p>Av ambivalente mødre og bestemødre ble 75% av barna også ambivalent, mens 25% ble trygge</p> <p>Mor til barn = 81% (base rate 58%)</p> <p>Mødres stabilitet over 12 mnd. var 90% i tre kategori klassifiseringer</p> <p>Bestemor til mor = 75% samsvar, sammenlignet med forventet sjans på 49% ved tilfeldighet alene.</p>
<p>Kritikk</p>	<p>Grunnet liten studie ble bare trygg/utrygg tilknytning brukt.</p> <p>Gjort på en lavrisiko og middelklasse gruppe, med foreldre som bor sammen.</p> <p>Rekruttert elver ved en psykologiklasse på universitet og deres familier</p>	<p>Grunnet liten studie og for å sammenligne resultatene med Benoit & Parker (1994) sine ble bare 3 kategorisystem for tilknytning brukt.</p> <p>Gjort på en lavrisikogruppe</p> <p>Bare førstegangs foreldre Bare foreldre som bor sammen</p>	<p>Liten studie, gjort på en lavrisikogruppe</p> <p>Mødrenes høye utdanning og økonomisk status, er ikke representativt for den generelle befolkningen.</p>

Vedlegg 5 – Tematisk analyse

Tema	Tilknytning i tre generasjoner	Korrespondansen mellom barn og forelders tilknytning	Korrespondansen mellom besteforeldre og forelders tilknytning	Tilknytning gjennom farslinjen
Benoit & Parker (1994)	x	x	x	
Cassibba et al. (2017)	x	x	x	x
Hautamäki et al. (2010)	x	x	x	